

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček, račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SCOVENEK

Naša šola

I.

Vprašanje šolske izobrazbe in vzgoje postaja v vsakem domu bolj pereče; saj so danes ob šoli prizadeti najširši sloji ljudstva, ki jim ne more in ne sme biti vseeno, kako se jim odgajajo otroci. Včasih so starši z mirnim srcem prepuščali otroke šoli, ker so ji popolnoma zaupali. Zalosne izkušnje, neprestane izpremembe, visoki nivo splošne izobrazbe in rastoča demokratična zavest pa so v zadnjih desetletjih vzbudili kritičnega duha, ki presoja tudi šolo, hoče tudi pri njej odločiti, hoče nadzirati in vzajemno s šolo voditi vzgojo in izobrazbo otrok. Ni dvoma, da imajo starši tako pravico, da šoli tako kontrola ne more škodovati, marveč ji ugotevijo zelo koristiti. Iz take zavesti in želje medsebojnega sodelovanja in podpiranja je zraslo v teku letošnjega leta v Ljubljani društvo »Šola in dom«. Današnji dan, ko je zanimanje javnosti že itak prav posebej posvečeno šoli, smatra društvo za najprimernejšo priliko, da se predstavi javnosti in pove, kakšni so njegovi nameni in načrti.

Društvo »Šola in dom« ima namen: »Pospeševati stike med šolo in domom, pritegniti starše k sodelovanju pri celotnem vzgojstvu šolske mladine od najnižje do najvišje stopnje.« Taki stiki med šolo in domom so nujno potrebni in koristni staršem, otrokom in šoli. Starši poznajo otroka po svoji, predvsem po značaju in njegovih praktičnih zmožnostih, šola pa ga spoznava pretežno po umski zmožnosti. Gotovo je, da se otrok izven doma pogosto pokaže drugačnega, kakor je doma. Marsikdaj šola ne pozna učenčevih domačih razmer, njegovih socialnih, gospodarskih ali še drugih prilik, v kakršnih je rasel; zato je možno, da dijakovo vedenje sodi napačno, pretrdo, da ne najde ključa do mladega srca, radi česar trpi mlad človek mnogokrat vse življenje. Pa se prav tako dogaja, da starši otrokovih umskih sposobnosti ne poznajo prav in tišče otroka v tako šolo, kjer ni pričakovati nobenega pravega uspeha. Zato je že v posamičnem vzgojnem pogledu zelo važno, da so si šolski in domači vzgojitelji v ozkih stikih, da vpoštevajo drug drugega in skupno zasledujejo samo eno: dobrobit otrok.

Taki stiki pa niso potrebni le poedincem, marveč morejo v veliki meri koristiti celotnemu šolskemu sistemu in izobraževanju. Saj spada tu sem cela množica vprašanj, ki mnogokrat kaj boleče in občutno posegajo v družino, ob katerih starši ne morejo ostati mirni, ob katerih včasih tudi šola rabi pomoč staršev, če naj uspe. Prav gotovo je, da šola ob iniciativni staršev in javnosti lahko dobi marsikako pobudo za izboljšanje, ki ga sama iz sebe ni zmožna. Zelo lahko se zgodi, da šola preveč izgublja stik z realnimi življenjskimi potrebami, da se zarije v svoj sistem, kakor da je sama sebi namen; ob neprestanem stiku s starši in ob javni kontroli je ta nevarnost veliko manjša. Zato bi starši morali biti vedno poučeni o vrstah šol in njih različnih namelih, različnem ustroju, da vedo, kam otroka pošljejo. Starši naj dobro poznajo svoje pravice in svoje dolžnosti do šole. Kako občutno lahko posegajo odredbe v šolanje otrok, smo videli n. pr. zlasti ob priliki deljenega pouka na srednjih šolah, ki je dal povod, da se je društvo ustanovilo. Tudi to vprašanje danes še ni rešeno, zakaj sedanja rešitev je bila le provizorična.

Ena izmed prvih točk društvenega delovanja je bilo glasovanje staršev, ki imajo otroke po srednjih šolah, ali so za deljen ali nedeljen pouk. Za marsikatero dijaka je bilo to vprašanje, ali ostane v šoli ali ne; gospodarsko-socialni ozirni na tiste dijake, ki se vozijo iz okolice v mesto, so zaenkrat odločili v prid nedeljenemu pouku tam, kjer so taki dijaki. V principu pa je ostal pouk deljen, in sicer iz pedagoško-didaktičnih razlogov. Kako povsem nezadostni so ti razlogi, so pokazali žalostni uspehi popoldanskega pouka po šolah, kjer so ga morali imeti. Higijensko je nepobitno dokazano, da je popoldanski pouk neprijetno manj vreden kot popoldanski. Tudi če bi mogel dijak že ob 12 kosti, vendar ob 2 še vedno prebavlja. Radi tega je vso prvo uro v šoli zaspan in len, drugo uro pa, ko se snovi pretakajo v telo, nemiren, ker narava sama zahteva gibanja. Zato so že ob koncu prejšnjega stoletja začeli odpravljati popoldanski pouk in ga krčiti na minimum, kjer pa je bilo le količnik mogoče, so ga sploh popolnoma črtali. Že mogoče, da je nekaterim ljudem, ki bi se po stanovanjih radi znebili odgovornosti za dijake preko dneva, ljubše, da je dijak ves dan v šoli. Ali taki ljudje iščejo svoje lagodnosti, ne pa dijakove koristi. Zakaj ne-mogoče je, da bi dijak zlasti v višjih razredih srednje šole mogel brez škode pogrešati štiri popoldneve v tednu. Glasovanje v dravski banovini je pokazalo tako porazne številke, da moremo trditi, da so se izrekli za nedeljen pouk skoraj soglasno.

Med zelo važne naloge šteje društvo tudi vzgojo najširših delavskih in kmetijskih plasti, da pri-demo do pravega razumevanja šole. Zelo na šir-roko in globoko je ukoreninjeno napačno mnenje, da sta si šola in ročno delo v nekakšnem nasprotju. Tako se dogaja, da dajejo starši otroka v šolo z izrazito krilatico, da bo laže živel, ali da bo jedel bel kruh, ali celo, da mu ne bo treba delati. Take krive pojme včasih podpira tudi šola, ki pogosto omalovaževalno govori o raznih stanovitih, ali di-jaku celo grozi z različnimi obrtni, če ne bo pri-den. Tako v resnici šole ustvarjajo mlade inte-ligente, ki se jim zdi vsako ročno delo prenizko, ki so trdno prepričani, da jih je družba zaradi njih izobrazbe dolžna rediti, naj tudi nimajo dela. To se krivi nazoni o šoli, izobrazbi in delu. Srednja šola daje v resnici neko splošno izobrazbo in ne

Povratek k zlati valuti?

MacDonald - skeptik -- Gospodarska konferenca v oktobru

Zeneva, 12. julija. Na seji upravnega sveta Banke za mednarodna izplačila, ki se je vršila v Baslu, je bila soglasno sprejeta resolucija, ki po-udarja potrebo, da se čimprej uredi mednarodni devizni promet, in sicer na podlagi zlate valute. Vse države, ki so popustile zlato valuto, naj jo čimprej zopet uvedejo. Devizni promet je mogoče urediti edino na podlagi zlate valute, ki se je izkazala za najbolj prikladno. V ta namen se morajo čimprej pričeti pogajanja med državami.

Velikega pomena je dejstvo, da je na to reso-lucijo pristal tudi Montague Norman: predstavnik Anglije, ki je bila doslej zagovornica popustitve zlate valute. Montague Norman je nenadoma po-zval v London finančni minister Chamberlain. Tukajšnji listi poročajo, da se je Anglija odlo-čila, da uvede zlato valuto, kakor hitro se ji po-sreči doseči z Ameriko sporazum glede medzave-zniških dolgov.

V okolici Banke za mednarodna izplačila je zavladal po sklenitvi reparacijskega sporazuma velik optimizem. Ko bodo še Združene države pri-stale vsaj na znižanje evropskih dolgov, ako ne na

črtanje, se bo upostavilo ravnotežje v mednarod-nem prometu. V resoluciji Banka za mednarodna izplačila izjavlja, da je pripravljena stopiti v zvezo s posameznimi narodnimi bankami in sodelovati s njimi za upostavitve zdravega denarnega sistema.

Basel, 12. julija. Na svoji zadnji seji je banka za mednarodna izplačila sklenila podaljšati kredite za Avstrijo, Jugoslavijo in Madjarsko za dobo treh mesecev.

London, 12. julija tg. Z veliko napetostjo so pričakovali danes v poslanski zbornici MacDonal-dov govor, pa so bili razočarani. MacDonald je namreč govoril zelo tiho, razen tega pa tudi ni povedal, ali se je po lozanskih razgovorih že našel prvi stik z Ameriko, pa tudi nič o tem, ali se je Anglija res obvezala za kaj več, kakor stoji v lo-zanski pogodbi. MacDonald je izjavil, da se mora Nemčija vendar enkrat vključiti v normalne odno-šaje z drugimi narodi in stati z vsemi drugimi narodi na isti stopnji. Ni mogoče nikak gospodarski sporazum, če ne preneha obenem sedanja politična napetost. Glede Amerike je izjavil, da po njegovem mnenju nobena druga država na svetu ni bolj pri-

pravljena podati svojo roko, da bi pomagali Evropi iz političnih in gospodarskih težkoč. Do sedaj so bili nepopolni vsi poskusi za rešitev reparacij-skega vprašanja. MacDonald upa, da se je v Lo-zani zadnjikrat izrekla beseda »reparacije«. Glavna težava, s katero so se morali boriti v Lozani, je bila različnost interesov. Tako je posebno Amerika ponovno izjavila, da ne želi nobene zveze med vprašanjem vojnih dolgov in reparacij. Če se lo-zanska pogodba ne bo ratificirala, se Nemčija ne bo vrnila zopet v pogodbeno stanje Youngovega načrta - temveč bo treba iskati nov izhod na novi konferenci. Končno je MacDonald še pripomnil, da je že vse pripravljeno za svetovno gospodarsko konferenco.

Zeneva, 12. julija tg. Svet Zveze narodov, ki je sklican na izredno sejo, bo prihodnje dni, najbrže v petek, sklenil, da se skliče svetovna gospodarska konferenca, ki bo tvorila del lozanske konference. Cuti se močno prizadevanje Anglije, da bi se kon-ferenca sklicala sredi oktobra v London mesto v Zenevo, kar pa bi povzročilo Zvezo narodov naj-manj za 200.000 frankov več izdatkov.

Herriot dobil zaupnico

s pomočjo zmerne levice

Pariz, 12. jul. tg. Herriot je danes v poslanski zbornici dobil prvo zmago. Socialisti so vložili predlog, da bi letos odpadle orožne vaje rezervistov. Herriot pa je proti temu zahteval zaupnico in dobil pri glasovanju večino 360 : 169 glasovom. Socialisti so glasovali sklenjeno proti nemu, ravn-tako tudi večina drugih manjših levičarskih skupin. V poslanski zbornici je nacionalist Fabry, predsednik odbora za vojno, opozarjal na nemško armado, ki se spretno skriva. Francija ima v pri-meru mobilizacije na razpolago 750.000 rezervistov in 120.000 mož, ki imajo kvečjemu 5 mesecev večbe. Nastal je velik nemir. Voditelj socia-listov Leon Blum je demonstrativno zapustil razpravo dvorano. Herriot pa je zahteval, da se orožne vaje vršijo. Saj je Francija prav te dni dokazala, da je za mir, kar pa se tiče razorožitve, pa hoče ostati na tleh resnice.

Pariz, 12. jul. tg. Po 20 urni seji je danes opol-dne francoska poslanska zbornica s 385 : 201 glasu sprejela veliki finančni predlog francoskega prora-čuna, pri katerem je Herriot zahteval zaupnico.

Herriotov kabinet je v pretekli noči prišel v kritičen položaj, pa je z veliko večino izšel iz bo-ja kot zmagovalec. Že več tednov so napadali Her-riota od leve in desne strani. Dočim skrajni desni-čarji Herriota napadajo, da v pogledu narodne obrambe preveč varčuje, mu očita skrajna levica, da se je izneveril svojemu pacističnemu programu. Socialisti so se popolnoma odvrnili od Herriota, poraza pa ga je obvarovala desničarska sredina. Herriot sam se je moral na seji vedno in vedno braniti proti napadom, da zavrne predloge in za-sprotnikov za črtanje posameznih izdatkov in za odgoditev razprave. Herriot je z velikim patosom

apeliral na patriotizem, ki je napravil v zbornici velik vtis.

Bivši pravosodni minister Reynaud, desničar, je izjavil, da bo s svojo skupino glasoval proti vladnemu predlogu radi prevelikega varčevanja v proračunu za oboroževanje. Voditelj socialistov Leon Blum očita Herriotu, da je podedoval vse napake prejšnje vlade, zlasti v pogledu oborože-vanja, zaradi česar je tudi padla. Sedanja vlada s svojim postopanjem dela proti jasno izraženi volji francoskega naroda. Socialisti bodo radi te-ga glasovali proti vladnemu predlogu.

Prvič po volitvah je torej prišlo do javnega spora med radikalnimi meščani in socialisti, nji-hova zveza pa, ki je bila pri volitvah zelo močna, je doživela težak udarec. Po današnjem glasova-nju je smatrati Herriotov kabinet za koncentracijsko vlado sredine.

Oster nastop skrajne levice proti Herriotu

Pariz, 12. julija. Ž. O večeršnjem prvem gla-sovanju zaupanja v zbornici piše »Populaire«, da je bila debata usmerjena popolnoma na politična vprašanja. Poslediče se bodo v najkrajšem času pokazale in bodo za vlado zelo neugodne, ker imajo desničarji svojo osebnost in torej vsled tega ne potrebujejo Herriota, ki prav za prav ni bil do prevzema vlade nič drugega kot Tardieu-jev tra-bant. S svojim govorom je postal Herriot nezvest svojim volivcem in skrbno bo moral paziti, da jih še enkrat ne ogoljufa. Oni, ki so glasovali zanj, so od njega pričakovali popolnoma drugačno delo, in če bi vedeli, da bodo dobili v ministrsko klop lažnjivca, potem bi že takrat rajše volili Tardieu-a.

Čast padlim za domovino!

Belgrad, 12. jul. I. Danes se je vsa Šumadija poklonila spominu svojih junaških sinov, ki so padli za svobodo in za zedinjenje naše države. V Kragujevcu so namreč danes na zelo svečan način odkrili spomenik vsem padlim Šumadijcem. Prvi del te lepe svečanosti, ki je privabila v Kra-gujevac na tisoče in tisoče ljudi, je bil ob spo-meniku, drugi del pa je bil na krvavem Kajmak-čalanu, kjer je med svetovno vojno padlo na tisoče šumadijskih borcev. Nj. Vel. kralj je poslal k sve-čanosti svojega prvega adjutanta, divizijskega ge-nerala Milana Ječmenića. Pravoslavni patrijarh Varnava se je sam osebno udeležil slavnosti v spremstvu večjega števila škofov in 300 duhovni-kov. Navzoča sta bila tudi minister Dragotin Kojič in Boža Maksimović, ki sta zastopala vlado. Spo-menik je posvetil sam patrijarh Varnava, ki je na-slovil na navzoče nekoliko lepih besed.

Govor zastopnika Nj. Vel. kralja generala Ječ-menića, ki je v imenu kralja izjavil, da naj bi tudi

sedanje in bodoče generacije Šumadijcev bile vred-ne velikih prednikov, so navzoči sprejeli z navdu-šenim vzklikanjem. Za generalom Ječmenićem je govoril general Živojin Terzibašić, ki je v svojem govoru razložil potek številnih borb, ki so se vršile na ozemlju Šumadije, kjer so dajali svoje življe-nje šumadijski sinovi tako, da se bo moral vsak Jugoslovian, ki bo šel mimo spomenika, spoštljivo odkriti in upogniti svoje koleno, da se oddolži ve-likim borcem naše preteklosti. Nato je govoril predsednik pripravljalnega odbora Kalanović, ki je orisal zgodovino borb v Šumadiji in pomen od-kritja spomenika. Prosvetni minister dr. Kojič je rekel, da se je treba pokloniti tudi spomeniku, katerega so Šumadijci postavili v srcu in dušah vseh Jugoslovianov, ki razumejo, koliko krvi in ju-naške požrtvovalnosti je zahtevala ustvaritev naše svobodne države.

Lep je bil tudi končni govor zastopnika re-zervnih častnikov, ki je komentiral napise na spo-

meniku: »Potnik, kadarkoli boš stopil z nogo na to sveto zemljo, odkrij se, ker to je hram naših orlov, to je hram, v katerem vsak grob predstavlja veliko junaško zgodovino. Naj jim bo lahka zemlji-ca, ki jih pokriva, ker so jo odkupili s svojo krvjo, za svoj narod in za svojega kralja.«

Po svečani otvoritvi spomenika je množica v lepem in discipliniranem sprevodu odšla proti Kaj-makčalanu, kjer je molila za duše padlih junakov.

Pred generalno stavko v Belgiji

Bruselj, 12. julija. Ž. Tukajšnje strokovne or-ganizacije in socialistična stranka so v navzočnosti socialno-demokratskih poslancev sklenili, da pro-glasijo stavko po vsej Belgiji. Večrajšnji in današnji dan sta potekla relativno mirno. Delavci hodijo po mestu in demonstrirajo. Po ulicah se vozi policija in vojaštvo v oklopnih avtomobilih. Na nekaterih me-stih je vojaštvo streljalo, ker pa ni bil nihče ranjen, domnevajo, da so streljali v zrak.

Osebnosti vesti

Belgrad, 12. julija. AA. Upokojeni so pri dli-rekciji državnih železnic v Ljubljani dr. Josip Ti-čar, višji svetnik v 4. skupini 1. stopnje, Janez Zorec, višji kontrolor v 6. skupini in Venceslav Černigoj, svetnik v 5. skupini.

Belgrad, 12. julija. I. V oddelek državnega računovodstva je premeščen Lenarčič Franc, višji računski inšpektor pri dravski finančni di-rekciji. Za davčnega kontrolorja 7. polož. skup. pri davčni upravi v Ljubljani — okolica je po-stavljen K. Vardijan, do sedaj pri dravski finančni upravi v Logatcu. Za tehničnega višjega pristava 6. polož. skupine je postavljen pri teh-ničnem oddelku banske uprave v Zagrebu Kamilo Majcen, višji pristav v ministrstvu.

Drobne vesti

Split, 12. julija. Ž. Z veliko italijansko ladjo »Stella« je pripotovalo večerj v našo luko 300 ame-riških turistov, ki si bodo ogledali vse zanimivosti Splita. Pred prihodom v Split so si turisti ogledali tudi Trigor.

Belgrad, 12. julija. AA. Urad za kontrolo in izvoz živine opozarja izvoznike zaklanih telet v Avstrijo, da smejo biti teleta težka najmanj 85 kg. Za teleta nad 85 kg se bo morala plačati dodatna carina 70 zl. kron za 100 kg.

Augsburg, 12. julija. AA. V raznih predelih do-navske kotline se je v nedeljo utrgal oblak. Zato je v mnogih krajih prišlo do poplav, posebno v dolini rek Illerja in Lecha. Vode so pokrajino silno opustošile in tudi železniški promet je na več kra-jih prekinjen.

Dunajska vremenska napoved: Dosedanjemu lepemu vremenu grozi motenje od zapada.

Zagrebska vremenska napoved: Spremenljivo, lahno oblačno, jasno, temperature zmerne in stalno.

"Trpežnejše je -
perilo!" - ako je
oprano z Gazelo!

TERPENTINOVO - MILO

GAZELA

pere res, lepo, belo

Glasovanje staršev

Ko se je decembra meseca minulega leta širila vest, da se bo z novim letom 1932 uvedel v srednjih šolah celodnevni dopoldanski in popoldanski pouk, se je sestavil v Ljubljani pripravljalni odbor, ki je sklical na dan 27. decembra v Mestnem domu shod, na katerem smo razpravljali o neumeštnosti te aove uvedbe. Na shodu se je zbralo nad tisoč staršev iz Ljubljane in ljubljanske okolice, ki so soglasno zahtevali, naj se takoj ukine celodnevni pouk in zopet uvede nedeljen dopoldanski pouk.

Glavni referat je imela gospa dr. med. Ana Zolotar, njena izjava je bila sprejeta s soglasjem. Velikim odobravanjem in tudi predlagana resolucija je bila sprejeta soglasno.

Obširno utemeljeno resolucijo je oddal pripravljalni odbor banski upravi dravske banovine, ki je kmalu na to prišla zbirati statistične podatke, koliko srednješolskih dijakov stanejo več kot tri ali štiri kilome're izven mesta. Februarja meseca se je po odloku banske uprave zopet uvedel nedeljen dopoldanski pouk. Celodnevni pouk je ostal samo na onih šolah, ki so ga imele zaradi prevelikega števila ur že poprej (učiteljske, trgovske akademije) in na zavodih, ki so združeni z internati (št. Vid nad Ljubljano).

Svojo resolucijo in utemeljitev smo poslali tedaj tudi ministrstvu prosvete, ki nam je marca meseca odgovorilo, zagovarjalo uvedbo celodnevne nega pouka in označilo našo željo po dopoldanskem pouku kot zahtevo manjšine. Zato je smatralo društvo »Sola in dom« kot svojo prvo dolžnost, dokazati, da ni govorila na decembrskem shodu manjšina, temveč večina.

Poslali smo vsem ravnateljstvom srednjih šol dravske banovine listke s sledečima vprašanji: 1. Ali ste za to, da se obdrži samo dopoldanski pouk? 2. Ali soglašate s tem, da bi morali vsi dijaki, ki študirajo na srednjih šolah, stanovati v kraju, kjer je šola?

Druge vprašanje smo stavili zaradi tega, ker smo med tem časom zvedeli, da se pripravljala za novo šolsko leto naredba, ki bo zahtevala, da morajo vsi dijaki srednjih šol tudi stanovati v kraju, kjer je šola.

Priznavamo sicer, da opravičujejo nekateri didaktični in vzgojni vzroki morda res tako naredbo, vendar je treba vpoštevati, da bi ta na-

redba onemogočila v današnjih gospodarskih razmerah večjemu številu dijakov obisk srednjih šol in bi tako več škodovala nego koristila. Upravičeno take naredbe bi se mogla priznati šele tedaj, kadar bi imeli zadostno število internatov, kjer bodo dobili otroci revnih staršev brezplačno stanovanje in hrano.

Isto velja o uvedbi šolnine in taks. Smo načelnega mnenja, da bodi pouk brezplačen od najnižje do najvišje stopnje. To načelo so sprejele vse države in je izrecno izraženo tudi v naši ustavi. Zakaj od vseh kulturnih narodov je splošno sprejeto in priznано načelo, da ima pravico do izobrazbe vsakdo, radi česar se ne sme ne direktnim ne indirektnim potom izključevati od izobrazbe nihče, kajti sicer bi se znižal življenjski in kulturni standard naroda v največjo škodo države. Izobrazba naj se širi in ne omejuje; šolstvo naj se izpopolnjuje, in če treba štediti, kakor je tudi prav in potrebno, ne sme od štednje biti nikoli prizadeta narodna kultura.

Radi tehničnih težkoč nismo mogli glasovnic razposlati pravočasno, da bi jih bili dobili vsi starši. Večina staršev četrti- in osmošolcev ni dobila več glasovnic, ker se je zaključil pouk v četrtih in osmih razredih že 14. maja.

Mnogi starši so na glasovnicah svoje mnenje tudi utemeljili; iz teh utemeljitev in iz rezultatov glasovanja sklepamo pred vsem to, da so vzroki, ki jih navaja društvo »Sola in dom« za nedeljen dopoldanski pouk in proti zahtevi, naj dijaki tam stanujejo, kjer je šola, pravilni in da zašopa družbe mnenje ogromne večine staršev dravske banovine.

Sole, ki niso navedene v razpredelnici, se niso vrtnile glasovnic; državna tehnična srednja šola v Ljubljani se ni udeležila glasovanja; državna trgovska akademija v Mariboru po večini ni odgovorila na prvo vprašanje. V rubriki »glasovali niso« so šteti tudi nejasni in nedoločni odgovori.

Vsem gg. direktorjem in profesorjem, ki so se trudili z razdeljevanjem in zbiranjem listkov, se društvo »Sola in dom« iskreno zahvaljuje.

Vse starše vabimo, da pristopijo k našemu društvu: stroški za glasovanje so bili precejšnji; članarina za tekoče leto je poljubna.

»Sola in dom«.

Kako so starši glasovali.

Kraj in zavod	Število vrnjenih glasovnic	Prvo vprašanje			Druge vprašanje		
		da	ne	odgovorili niso	ne	da	odgovorili niso
Ljubljana: Državna humanistična gimnazija	518	511	4	3	487	19	12
I. državna realna gimnazija	547	543	3	1	525	14	8
II. državna realna gimnazija	534	532	2	—	509	21	4
III. državna realna gimnazija	407	404	2	1	374	28	5
Mestna ženska realna gimnazija	392	390	1	1	363	18	11
Zasebna uršulinska gimnazija	105	104	1	—	99	5	1
Državna trgovska akademija	76	74	2	—	71	5	—
Državno žensko učiteljsko	132	131	—	1	131	1	—
Št. Vid nad Ljubljano: Škofijska gimnazija	292	292	—	—	271	11	10
Celje: Državna realna gimnazija	495	490	2	3	490	4	1
Kranj: Državna realna gimnazija	398	394	4	—	359	39	—
Maribor: Državna realna gimnazija	553	641	9	3	578	69	6
Državna trgovska akademija	84	17	1	66	69	14	1
Državno žensko učiteljsko	196	194	2	—	190	5	1
Učiteljsko šolskih sester	137	135	2	—	136	1	—
Ptuj: Državna realna gimnazija	251	248	1	2	237	10	4
Škofja Loka: Učiteljsko šolskih sester	45	45	—	—	45	—	—
Skupno	5262	5145	36	81	4934	264	64

Tatovi v stanovanju kranjskega profesorja

Kranj, 12. julija.

Profesor kranjske gimnazije g. dr. Dolar je v nedeljo zvečer ob 10 dobil nenavaden obisk. Ze se je pripravil k počitku, ko je zunaj pozvonilo. Šel je odprti ter kot obiskovalca našel orožnika in stražnika. Ta dva sta mu pokazala železniško legitimacijo, glasečo se na ime njegove gospe ter vprašala g. profesorja, če že ve, da so bili pri njem tatovi. Odvrnil je, da tatvine sploh ni opazil in tudi ne ve, kaj bi manjkalo. Zanimivo je dejstvo, da so agilni kranjski orožniki vsled dobro organizirane službe že odkrili tatvino in tudi tatova že prijeli, preden je tatvino zapazil okradeni.

Dva krojaška pomočnika, Kodelja Viljem in Golob Julij oba stara po 27 let, prvi pristojen v Ljubljano, drugi v St. Rupert na Dolenjskem, sta brezposelna potovala po svetu. Kodelja je pred 14 dnevi ravno odšel 3 mesečni zapor, je bil že večkrat kaznovan, ravnotako Golob. Pot ju je v nedeljo jutraj pripeljala v Kranj. Tu sta zašla operirati po hišah, malo prosla, malo kradla, kakor je nanesla prilika. V hotelu »Nova pošta« sta bila celo večkrat in sta hotela tam prenočiti. Tako sta obiskala najmanj 30 hiš. Okrog 4 pop. sta prišla v stanovanje g. dr. Dolarja v II. nadst. Puppove hiše. Profesorjevi otroci so iz prve sobe prinesli večjo mizo in so v predstobi v družbi tovarišev iz sosesčine igrali king-ping. Ko so se naveličali, so šli na hodnik k malici, vrata sobe pa pustili odprta. V tem ugodnem trenutku sta vstopila naša znanca. Korajžno sta prebrskala v sobah profesorjevega stanovanja. V sobi z razgledom na trg sta brskala po učenih papirjih, ki jima niso dšali. V dveh nočnih omaricah pa sta našla 3 ure (2 zlati, eno srebrno), 2 broši ter nekaj zlatnine in srebrnine. V prvi pa sta pobrala torbico od gospe, v kateri je bila omenjena legitimacija in rokavice. Na to sta jo neopazno odkurila, dasi so

bili v stanovanju doma otroci in kuharica. Pa že prej sta pri številnih obiskih spravila v žep več manjših predmetov. G. Jegličevi sta se fanta zdelo sumljiva in opozorila je orožnika. Ta je vzel s seboj tovariša — bilo je že proti večeru — in odpravila sta se oba na izprehod po mestu. Kmalu srečata opisana fanta, ki sta pa takoj vedela, s kom jima je dano govoriti. Eden izmed obeh se je hitro znašel v položaju. Stopil je v bližnjo vežo rekoč, da je tu doma. Orožnika sta našla pri njih legitimacijo in ju povabila na orožniško postajo. Pri preiskavi v nedeljo zvečer in posebno v ponedeljek dopoldne so orožniki ugotovili, kaj in kje sta pokradla, ker so se stranke pričele oglašati. Ukradla sta tudi še eno zlato zapestnico ter več prstanov in dvojne rokavice ter so se večinoma vsi predmeti našli. Po dobro uspelem plenu sta tatova pričela svoje blago prodajati. Natakari pri Ručigaju sta prodala zlato uro in prstan, v gostilni pri Naku pa eno zlato uro Oblaku Antonu iz Trboja za Din 60. Izkupilek sta zapila in vinjena kolovratila po mestu, dokler nista padla v roke orožnikom. Ravno pijanosti je pripisovati njuno premajhno pažnjo.

Žrtev Mure

Slov. Krajina, 11. julija.

Tudi Mura je zahtevala svojo prvo žrtv. Košak Ignacij je šel z dvema tovarišema proti Muri in pri železniškem mostu pri Murskem Središču so se hoteli fantje ohladiti v mrzli Muri. Ker Mura ni pregledoka, je hodil po vodi tudi Košak, dasi ni znal plavati. Kar naenkrat pa je začel klicati na pomoč. Prišel je na mesto, kjer je Mura precej globoka, in zmanjkalo mu je tal. V bližini ni bilo nikogar. Mlinar je šel takoj na pomoč, pa bilo je že prepozno. Še parkrat je fant pokazal roke iz vode, potem pa je utonil. Mura ga je naplavila že drugi dan v Petišovcih in že včeraj so ga pokopali. Star je bil 26 let, po poklicu rudar. Postal je žrtv neprevidnosti.

Pet požigov v eni noči

Požigalec obsojen na 15 let robije

Maribor, 12. julija.

Razprava, za katero se je zanimala vsa občirna okolica Sv. Lenarta v Slov. goricah, se je vršila danes pred malim senatom okrožnega sodišča. Nestrpno so pričakovali ljudje, ki so prihiteli na razpravo v velikem številu, kaj bo napravilo sodišče s človekom, ki jim je v neumljivi zlobnosti uničeval imetje s požigom-zločinom, ki je po ljudski sodbi eden najstrašnejših. Zagovarjal se je radi omenjenega zločina posestnik in pismonoša iz Radehove pri Sv. Lenartu France Pravič. Iz obtožnice, ki obširno opisuje zločinsko dejanje, posnemamo: Pravič je bil poštni sel lenarškega poštnega urada, ter je imel nalogo pobirati in dostavljati pošto v dveh rajonih. Bil pa je v svoji službi malomaren, radi česar so prihajale čisto tožbe na poštni urad in Pravič je dobil od vodje urada večkrat ukor. To je moralo ukoreniniti v njem jezo do domnevnih ovaditeljev. Povrhu je bil do vratu zadolžen, ter se je večkrat zastoj obrščal do nekaterih oseb v Selcih za posojilo. Oboje je moralo na Praviča, ki je sicer razsoden človek, tako vplivali, da se je odločil k neumljivim dejanjem. Dne 15. decembra lanskega leta je Pravič dostavljal pošto v Stražeh. Bilo je proti večeru, ko je zapustil hišo posestnika Zorca. Kmalu nato so hušknili iz slamnate strehe na hlevu Zorca plameni in le srečnemu naključju je pripisati, da so ogenj pogasili. Že tu se je porodil v ljudeh sum, da je Pravič zanetil požar, ker se je po izbruhu ognja pri sosedih oglašil ter se je skrajno sumljivo vedel. Istega večera se je smukal Pravič še okrog drugih hlevov, povsod pa so ga opazili ter je opustil nato svojo očitno zločinsko namero. Obdolženec je nato odšel iz vasi po cesti ter je zavil v Selca, kjer so ga opazili zvečer pri posestniku Pihlerju v sadovnjaku. Povedal je, da zasleduje nekega neznanca, ki se smuča okrog Pihlerjevega hleva. Nato je odšel Pravič v temo; kmalu nato pa je zavrsalo po vasi, da gori pri Nedeljkih. Vnel se je listnjak in se je ogenj razširil tudi na drugo poslopja ter vpepelil vse imetje. Obdolženec se je mudil še v vasi, ko je pri Nedeljkih gorelo. Tudi tu je padlo ljudem v oči njegovo sumljivo ponašanje. Tako se ni sploh zmenil,

ko so mu omenjali, da gori v vasi, ljudem se je bal pogledati v oči ter samo mrmral: ubogi ljudje. Iz Selc se je odpravil nato proti Zavruhu, dasi spada ta kraj v poštni rajon, v katerega je običajno ob drugih dnevih nosil pošto. Prinesel je nekaterim osebam pošto. Neposredno po njegovem odhodu, okrog 11 ponoči pa so opazili požar na viničariji Fras Magdalene. Viničarija je pogorela do tal. Nekaj minut po pričetku požara pri Frasovi se je vnela na istem vrhu slamnata streha viničarije Jožefa Polanca; tu se je posrečilo ogenj še pravčasno pogasiti. Okrog četrta na polnoč pa je planil proti nebu na Zavruhu že tretji požar. Dočim sta zakonca Žižek gasila pri Frasovih, sta opazila, kako se je nekaj posvetilo pri njunem domu, kakor bi kdo prižgal vžgalice. Takoj nato pa je že švignil iz slamnate strehe plamen; pogorela je obema hiša in gospodarsko poslopje. — Vsi navedeni požari so izbruhnili v kratkem presledku tokom 6 ur. Gorelo je povsod, kjer so bile strehe krite s slamo in tako nizke, da jih je bilo možno doseči od tal. Poleg navedenih zločinov očita obtožnica Praviču, da je v noči na 10. decembra občutno oškodoval nekatere posestnike, ker jim je porezal večje število mladih sadnih dreves. Vsa dejanja pa je obtoženec trdovratno tajil. Samo v preiskovalnem zaporu se je izdal napram svojim sojetnikom, da je požige res izvršil in ravno tako, da je porezal drevesca. Sojetniki so potrdili te izpovedbe kot priče. Kot vzrok strašnih dejanj bi prišel v poštev edino srd na ljudi, ki so ga ovadili pri poštnem uradu radi malomarnega dostavljanja pošte in pa jeza na osebe, ki mu niso hotele posoditi denarja. Vsekakor pa je še vedno neumljivo, zakaj je bilo potem masčevanje tako kruto, in to pri ljudeh, ki ga niso niti ovadili, niti mu prizadeli kakе druge krivice.

Razprava je bila zelo dolgotrajna, ker je sodišče zaslišalo celo množico prič. Obtoženec je ostal pri svojem prvotnem zagovoru, vendar so bili dokazi tako jasni, da je bilo tajenje zaman.

Ob 5 popoldne je razglasil predsednik po daljšem posvetovalju razsodbo. Požigalec je bil obsojen na 15 let robije ter trajno izgubo častnih pravic. Glede odškodnine so bile žrtve njegovih požigov zavrnjene na civilno-pravno pot. Obsodbe požigalec ni sprejel.

V Belgradu živahno zidajo

Gradba nove pravoslavne cerkve — Zemunski most raste — Palače in hiše se dvigajo

Belgrad, 11. junija.

Belgrad kaže vsako leto večjo gradbeno živahnost. Povsod podirajo stare pritlične ali enonadstropne hiše, ki so preje dajale izraz predvojnemu prestolnemu mestu. Ni istem mestu grade sedaj nove, močnejše palače, ki spreminjajo Belgrad v velempeto.

Eno je, kar sleherni tujec, ki pride v našo jugoslovansko prestolico, pogreši: močnejši, impozantni cerkva Belgrad nima. Dočim se druga mesta ponašajo s krasnimi katedralami, premore Belgrad jedva štiri pravoslavne cerkvice, od katerih je le saborna malo večje. Katoličani, ki imajo neprimer- no manj vernikov (okroglo 30.000), imajo sedaj tudi že štiri cerkve. Poleg teh pravoslavnih in katoliških cerkva ima dotedaj Belgrad še dve sinagogi, eno džamijo in budistični tempelj.

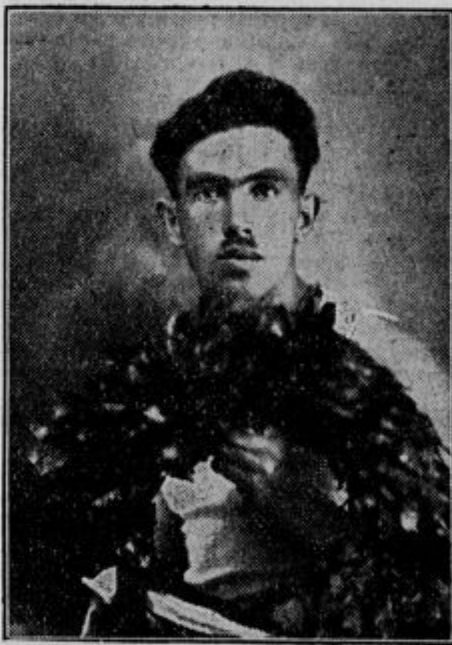
Naši pravoslavni so se že dolgo pripravljali, da začno postavljati sredi Belgrada veliko in veličastno cerkev. Belgrajska mestna občina jim je v to svrhu odstopila brezplačno prostor v začetku Aleksandrove ceste (skoraj v neposredni bližini novega parlamenta), ki je postala najlepša cesta naše prestolnice. Te dni se je pričelo z gradnjo te cerkve, ki bo posvečena na čast sv. Marku. Cerkev bo mnogo večja od vsake dosedaj že obstoječe cerkve v naši državi. Samo ogrodje cerkve bo stalo 13.700.000 Din, za notranjo okrasitev pa je preračunjenih še nadaljnjih sedem milijonov dinarjev. Cerkev sv. Marka bodo zidali dve leti in pol. Pravijo, da je zidanje, kar se tiče finančne plati, že zagotovljeno. Slog, ki ga bo cerkev imela, bo pozno bizantinski, kakor ga vidimo po različnih manastirnih cerkvah (Gračanica, Peč, Ravanica itd.). Imela bo tudi zvonik, visok 66 metrov, v katerega bodo namestili zvonove. Celotna cerkev bo obložena s kamni iz Belih Voda pri Kruševcu. Načrt za to cerkev sta napravila brata-arkitekta Krstić, dočim bo dela izvršil inž. M. Smiljanič iz Belgrada. Cerkev sv. Marka bo torej precej reprezentativna in bo vanjo moči spraviti do tri tisoč ljudi.

Delo, ki je bilo ustavljeno lani pri gradnji veličastnega mostu, ki bo spajal Belgrad z Zemunom, se sedaj z večjo naglico nadaljuje. Podjetje Batignol, ki vodi gradnjo, se prizadeva, da bi čimprej nadomestilo čas, ko je delo brez njegove krivde počivalo. Obalni stolp-podpornik na belgrajski strani je že popolnoma dovršen in že nosi na sebi več kakor 1000 ton montirane železne konstrukcije. Pred nekoliko dnevi se je pričela tudi montaža pilonov, visokih 35 metrov. Ti piloni bodo zvezani med seboj z ogromnimi verigami, ki bodo v stanu nositi težino novega mostu, ki bo prava arhitektonska posebnost. Sedaj bodo pričeli graditi že četrti podpornik, v katerega bodo spravili okrog 6000 kubičnih metrov betona. Tudi na zemunski strani delo hitro napreduje. Drugi obalni podporni stolp je že popolnoma dovršen. Delo pri nasipu, ki bo vezal zemunsko železniško postajo z mostom, pa je prekinjeno. Na letni strani je predviden tudi krasen 200 m dolg viadukt, ki bi celotno sliko mostu mnogo olepšal. Stroški za ta viadukt pa so zelo visoki, tako da sedaj načrt vnovič proučujejo ali ne bi bilo boljše dvigniti nasip v višino, ki bi jo imel viadukt. Zemunski most bo spajal prestolnico z Zemunom s tramvajsko zvezdo, cesto za pešce in automobile, radi česar je predvidena širina mostu na 26 metrov.

Poleg teh gradenj se zida mnogo tudi po privatni inicijativi. Mestna občina je do nadaljnjega opustila popravilo ulic in cest, katerih mora zlasti na periferiji še mnogo popraviti, odpraviti neredno kaldrmino in je nadomestiti bodisi s granitnimi kockami ali asfaltem. Začetku Nemanjinove ulice

dokončujejo te dni gradbo krasne štirinadstropne palače okrožnega urada. Ta palača bo obenem s poslopjem hotela Petrograd preobličila fasado namram belgrajskemu kolodvoru in bo zaokrožila pogled na lep trg pred postajo. Nasproti Kalimegdana je dovršena gradba francoskega poslanstva. Palača se odlikuje po svojskem stilu in je obložena z velikimi marmornatimi ploščami. V ulici kraljice Natalije skoraj nasproti ministrstva za socialno politiko je zgradilo društvo ruskih emigrantov masivno dvonadstropno palačo, ki bo obenem ruski dom, v katerem bodo nameščene vse ruske šole, ki so sedaj raztresene po vsem Belgradu.

Tako polagoma izginjajo tiste majhne ulice z nizkimi hišami, ki so dajale celotni prestolnici nekako »palanaškok lice, ob sedanjih širokih cestah z močnejšimi in tudi monumentalnimi palačami. Te številne gradnje palač in reprezentativnih poslopij pa obenem dokazuje, da prestolnica še ni — obubožala.

Stane Sporn, ki si je v nedeljo ponovno priboril državno prvenstvo pri maratonskem teku, ki se je vršil v Zagrebu na progi Zagreb—Vel. Gorica in nazaj.

Breznica

V nedeljo je bila tu nova maša gosp. Ludovika Slamnika iz znane Zavitove hiše v Zirovnici. Novomašnik je zadnji čas študiral bogoslovje v Zagrebu, bil ondi posvečen od zagrebskega nadškofa ter bo tudi pastiral v ondnotni nadškofiji. Ker že deset let ni bilo nove maše, kar je za Breznico nenavadno dolgo, je bilo zato veselje cele fare tem večje. Cerkveni govor je imel mestni župnik iz Tržiča gosp. Anton Vovk. Prav lepo je poveljeval duhovnika kot mironosca. Hrvate sta zastopala dva, en novomašnik, gosp. Pašček Pavel, in en bogoslovac. Še preden je slovesnost minula, se je vtila huda ploha, ki pa občega veselja ter prazničnega razpoloženja ni prav nič motila. Gosp. novomašnik želimo obilo božjega blagoslova ter prav uspešnega dušnopastirskega delovanja med brati Hrvati.

Kathreiner
Kneippova sladna kava
prižnana kvalitetna znamka

daje zdravo, ceneno in redilno pijačo za mlado in staro.

Naj se prireja Kathreiner z zrnato kavo ali brez nje, vsekakor je glavno, da mu se doda :Pravi „Franckov“ dodatek: kot najbolj poznano začimbo za kavu.

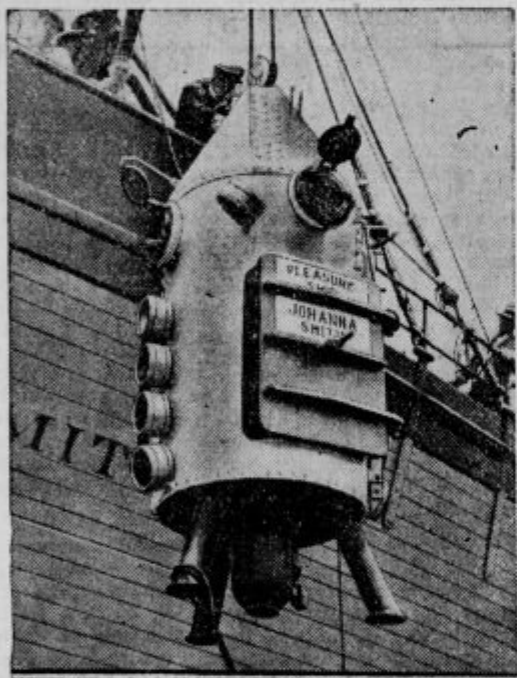
Otroci posebno radi pijo Kathreiner z mlekom in ga tudi prav lahko prebave.

Svečan podpis pogodbe v Lozani. V dvorani, ki jo vidimo na sliki, so na svečan način podpisali zadnjo lozansko pogodbo in pri mali mizi vpravo vidimo, kako podpisujejo zastopniki držav pogodbo, nekako v sredi za veliko mizo pa vidimo angleškega premijerja MacDonalda.

Motorni vozovi na železnici

Pred nekaj dnevi so poskušali na progi Dunaj-Semmering nove železniške motorne vozove, ki jih je izdelala avtomobilska tovarna Austro-Daimler. Poskusna vožnja se je obnesla neverjetno dobro, tako, da lahko upamo, da bodo na avstrijskih progah na krajše daljave uvedli, zlasti tam, kjer izletniki obremenjujejo železniški promet, te motorne vozove. Na ravnini od Dunaja proti Semmeringu je vozil ta motorni voz z večjo hitrostjo kot 100 km na uro, in je rabil do Semmeringa 85 minut, dočim rabijo brzovlaki nad 2 in pol ure. Voz je izdelan približno tako, da zgleda, kakor da je postavljen velik avtobus na železniški tir. V vozu je naprava, ki je vidna vsem potnikom in katera kaže, s kakšno hitrostjo vozi motorni voz. Podobne poznamo iz avtobusov. Voz ima 80 konjskih sil in je zgrajen iz zelo lahkega materiala. Največja novost pri njem pa je, da ima prav tako gumijaste obroče kakor navadni avtobusi. Prostora v njem je za 24 oseb, ki lahko sede izredno udobno v svojih naslonjačih. Že dalj časa so avstrijske železnice hudo trpele radi konkurence avtobusov, s katerimi so se izletniki vedno raje vozili. Prva ugodnost, ki so jo imeli avtobusi, je bila večja hitrost v primeru z izletniškimi vlaki in večkratne vožnje. Ta novi voz pa bo ugodil prav tema dvema zahtevama izletnikov. Razumljivo je, da ima ta motorni voz svojega voznika in sprevodnika tako, da se človek počuti prav tako, kakor bi bil v avtobusu.

Moderen potapljaški zvon. Ameriški parniki, ki vozijo izletnike na daljše vožnje, so začeli jemati zadnje čase s seboj velik potapljaški zvon, v katerega gredo lahko štirje potniki. Tega spuste nato v morske globine, odkoder potniki brez nevarnosti lahko občudujejo bajno življenje na morskem dnu.

Razvoj teh motornih vozov, o katerih pišejo že dalj časa, je napredoval zelo počasi. Prva napaka takih motornih vozov je bila ta, da so bili preveč težki ter tehtali od 25 do 50 ton, dočim so imeli prostora za 30 do 80 oseb. Razumljivo je, da taki motorni vozovi niso mogli konkurirati avtobusom, ki so bili desetkrat lažji kakor motorni vozovi. Zakaj motorni voz je porabil neprimerno več bencina, kakor avtobusi in vožnja se je podražila. Poskusi, zgraditi motorni voz, ki bi tekkel po tračnicah in kateri ne bi bil nič težji kakor avtobusi, so se ponesrečili radi tega, ker se je izkazalo nujno po-

trebno, da bi tak lahek voz moral dobiti na kolesa gumijaste obroče, sicer bi mnogo preveč tresel. Če bi se posrečilo to tako, da bi gumijasti obroči koles na tračnicah ne trpeli preveč in se prehitro ne izrabili, potem bi tak motorni voz posekal celo najboljše avtobuse. Ker bi tekkel namreč po tračnicah, bi dosegel mnogo večjo hitrost, pri tem pa porabil še manj bencina; nadalje bi bila izključena skoro vsaka nevarnost, ki grozi sicer avtobusom po slabih cestah ob slabem vremenu.

Ta novi motorni voz je prinesel vse te dobre lastnosti in njegova kolesa so izdelana po patentih, ki so zavarovani že po vsem svetu. Tako mehko in elastično ni vozil doslej še noben voz na gumijastih kolesih, kakor ta in tako lahek ni bil še noben motorni voz. Kako se je to posrečilo? Vsa težava je bila seveda prav na kolesih. Če bi izdelali gumijaste obroče, kakršni so potrebni, da tečejo lahko po tračnicah, bi morali biti obroči taki, kakor so kolesa železniških vozov. Ker bi se ta kolesa ob tračnicah s svojim vencem izredno močno trla ob tračnice zlasti na ovinkih, bi gumijasta kolesa ne vzdržala dolgo. Še huje pa bi bilo na križiščih, kjer se cepijo tiri. Tam bi namreč pri hitri vožnji silni sunki naenkrat raztrgali najbolj trdni obroče. Ker morajo biti kolesa zmožna, da nosijo veliko težo, je jasno, da se temu ni mogoče izogniti na ta način, da bi zgradili voz z več par koles, kakor jih ima n. pr. lokomotiva. Vse to je vpoštevano pri tej novi konstrukciji voza oz. koles. Kolesa tega motornega voza imajo najprej močan železni obroč, ki ima prav tako obliko kakor železniška kolesa, samo s to razliko, da so bolj široka. Na ta železni obroč je pa prav na poseben način pritrdjen v notranjosti gumijasti obroč, ki teče po notranjem oboju tega železnega obroča. Železni obroč teče torej po železni tračnici in prevzema nase vse sunke na križiščih in ob kretinah. Notranji obroč pa je gladko spoliran in po tem teče gumijasti obroč tako, da zgleda, da teče gumijasto kolo ves čas po notranjem oboju, pri tem pa se notranji obroč z železnim obročem vred sam pomika naprej. Gumijasti obroč teče potemtakem po neke vrste vrteči se železni cesti, ki izključuje vsak defekt gumijastih obročev.

Vožnja na Semmering s tem motornim vozom je bila pravi užitek. Dočim vozi najhitrejši brzovlak po semmeringških serpentinah s hitrostjo 30 km na uro, je dirkal motorni voz čez ovinke s hitrostjo 55 km na uro, ne da bi pri tem voz količkaj tresel in tolkel. Avstrijske železnice obljubljajo, da bodo v kratkem vpeljele na tej progi več takih vozov, ki bodo vozili po zmernih cenah izletnike na Semmering. Kdaj se bomo pa mi mogli voziti s takim vozom na Bled in v Bohinjo?

Poraba mila

Po neki statistiki porabe mila po vsej Evropi, ki jo je napravila zveza poljskih tovarn za milo, porabi vsak prebivalec na leto v raznih državah precej različne količine mila. Na prvem mestu so Nemci, pri katerih se porabi na vsakega prebivalca 20 kg mila v enem letu, nato Angleži, kjer pride na osebo 9½, tretji so Francozi z 9 kg, četrti Čehoslovaki s 5 kg, peti Ogrski s 4½ kg, šesti Romuni s 3 kg in sedmi Poljaki z 2½ kg. Radovedni smo, koliko mila pride na osebo v Jugoslaviji?

Ščuka in ribič

Na Češkem je pred kratkim ujel neki ribič tako velikansko ščuko, da je ni mogel potegniti iz vode. Ker pa kljub temu ni odnehala in je vlekel valico s trnekom, kolikor je mogel, k sebi, je močna riba v vodi naravnost podivjala in s tako silo potegnula trnek, da je ribič, ki ni hotel spustiti palice, padel in si pri tem dvakrat zlomil nogo.

Bajne številke

Inflacije po svetovni vojni so nas naučile računati tudi z večjimi številkami in danes ve že vsak otrok, kaj je milijon in milijarda. Znanost, ki se najbolj postavlja s tem, da skuša vse stvari zmeriti s svojim merilom, pa pozna še mnogo večje številke. To so številke, ki jih kaj težko doumemo, predstavljati pa si jih sploh ne moremo.

Začnimo kar pri najmanjšem. Najmanjši delček, ki ga je znanost doslej zaznala s svojim bistrim očesom, je silno majhno električno zrnce — elektron, ki je del najmanjšega delca vsake materije. Najmanjši del vsake snovi imenujemo atom. Atom pa sestoji iz dveh delov: iz takozvanega jedra in še drugih delcev, ki ga obkrožajo z velikansko hitrostjo in te najmanjše delce imenujemo elektrone. Po sedanjih računih bi meril približno en elektron eno milijoninko ene milijoninke milimetra ali z drugimi besedami tisoč milijardni del milimetra. Drugo pravo nasprotje tega najmanjšega delca pa bi bilo, v kolikor moremo doslej zaznati, vseмирje. Znani učenjak Einstein je dokazal, da vseмирje kljub temu, da človek tega ne more pojmiti, ni neskončno, ampak da je neke vrste omejena celota. Kako veliko pa naj bi bilo torej vseмирje? Po dosedanjih računih bi imelo doslej zaznavno vseмирje približno premer milijon milijonov kilometrov, število bi torej imelo 18 ničel.

Za kolikokrat je torej vseмирje večje od najmanjšega delca elektrona? Število, ki bi označilo to razmerje, bi imelo 42 ničel, ali kakor pravimo:

Amundsenova 60-letnica. 16. julija bomo obhajali 60-letnico, odkar je bil rojen odlični norveški polarni raziskovalec Roald Amundsen. Amundsen je bil doslej edini človek, ki je bil na obeh tečajih. L. 1911 je z ekspedicijo na sanah dosegel južni tečaj, l. 1926 pa je preletel severni tečaj z zrakoplovom »Norge«. Pri poskusu, da bi rešil ponesrečeno moštvo Nobileve ekspedicije, ki je ponesrečila z italijanskim zrakoplovom, pa je izginil z letalom vred in doslej so našli le nekaj ostankov, po katerih sklepajo, da mu je odpovedal motor in da je našel grob v večnem ledu, katerega je preiskoval vse svoje življenje.

Strašna eksplozija parnika

V nedeljo se je zgodila v Berlinu strašna nesreča, ki je zahtevala mnogo človeških življenj. Radi poletne vročine so se vsipale kar cele množice iz mesta. Mnogo pa jih je šlo tudi na male izletniške parnike, ki vozijo po reki Spree. Tako je bil pri nekem mostu privezan tak parnik in v zadnjih dopoldanskih urah je bilo že na njem okrog 100 potnikov. Parnik je hotel odpeljati in delavci so vprav odvezovali parnik, ko je pretresel zrak in vso okolico strahovit pok. V trenutku je bil ves parnik v gostem oblaku pare, iz katerega so doneli obupni kriki ranjencev. V strojnici parnika je namreč eksploziral eden izmed kotlov in vodna para, ki je bila pod silnim pritiskom, je udarila na vse strani in napolnila ves parnik. Najstrašnejše je divjala razbeljena para seveda v strojnici sami. V trenutku eksplozije je bil v strojnici le kurjač, ki ga je so-pa tako oparila, da je bil na mestu mrtev. Pa tudi druge, ki so bili na parniku, ni doletela mnogo lepša usoda. 23 potnikov je dobilo smrtno nevarne opekline, 21 drugih pa manj nevarne poškodbe. Težko ranjenih najbrž ne bo mogoče nikakor rešiti. bolnišnici že 7 umrlo. Zdravniki pa se boje, da od težko ranjenih najbrž ne bo mogoče nikogar rešiti. Razumljivo je, da je takoj po eksploziji zavladala na parniku strašna panika, ki je povzročila še večjo nesrečo. Mnogo ljudi je poskakalo v vodo in se rešilo s plavanjem. Med temi so bili tudi taki, ki so bili smrtno nevarno opečeni. Ko so potem potegnili te nesrečneže iz vode, se jim je luščila koža iz živga telesa v velikih plahlah. In ti so bili tudi prvi, ki so šli za nesrečnim kurjačem. Oblasti so seveda ukrenile vse potrebno, da doženejo, kdo je zakrivil to strašno nesrečo.

★

»Ti si bil torej pri vedeževalki! No, ali je uga-nila tvoje misli?«
»Pa še kako! Ko sem šel k njej, sem si mislil, da bom moral vplačati v naprej...«
»No?«
»No, in prvo, kar je rekla, je bilo to, da naj plačam v naprej!«

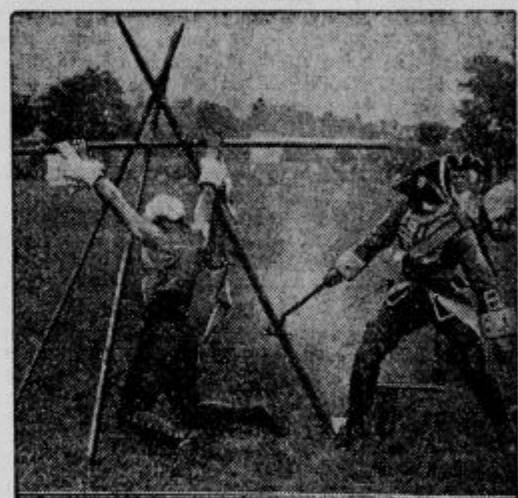
vseмирje je septiljonkrat večje, kakor njegov najmanjši delec. Te silne številke pa nam ne povedo še ničesar. Zakaj ničle same ne morejo dati človeku prave predstave. Pravo predstavo moremo dobiti le, če poiščemo velikost, ki je nekako v sredi med obema tema; torej velikost, ki je prav tolikokrat manjša od vsemirja, kolikokrat je večja od najmanjšega delca — elektrona.

To srednjo velikost ima približno zemlja. Zemlja je namreč desetsekstiljonkrat večja od elektrona. Hkrati pa je desetsekstiljonkrat manjša od vsemirja ali z drugimi besedami: Ako bi imeli toliko zemelj, kolikor jih predstavlja število, ki ima na levi eno, za tem pa 37 ničel, potem bi s temi zemljami napolnili vseмирje. Sedaj pa poiščemo še enkrat srednjo velikost med zemljo in elektronom. Tak predmet bi imel premer ene desetinke milimetra, t. j. približno velikost čisto mlade bolhe. Ta bolha je prav tolikokrat večja od elektrona, kolikokrat je večja zemlja od drobnega telesca mlade bolhe. Nadaljno primerbo bi lahko našli, če bi vzeli srednjo velikost med to malo živalico in vso zemljo. To srednjo mero bi imela kroglica, ki bi imela v premeru 170 cm, torej približno toliko, kolikor znaša povprečna višina človeka. Človek je torej približno prav tolikokrat večji od skoro nevidne mlade bolhe, kolikokrat je zemlja večja od nje.

Ti primeri šele približno pokažejo, kakšne bajne velikosti in kakšne bajne najmanjše delce premore naš svet.

Živali, ki pijejo alkohol

V Kanadi so imeli jelena, ki so ga hodile ob-čudovati kar cele množice. Jelen se je že popolnoma udomačil in se pri tem navadil, da je pil pivo. Popil ga je navadno toliko, da je bil vedno pijan. Pred kratkim ga je pa doletel prav radi njegovega pijančevanja žalostni konec. Jelen je namreč prišel mimo šaka, v katerem je bila rumena barva. Takoj je hotel piti in je hitro poskusil par požirkov, ki mu pa niso ugajali. Strupena barva pa je bila tako nevarna, da je jelen poginil na zastrupljenju. — Sicer pa ni pijančevanje edina predprava gospodarja narave človeka, kakaj v Ameriki je znano, da so pred uvedbo bili konji pivovaren večkrat pijani. Zgodilo so se celo slučaji, da so taki konji poginili radi boleznih delirium tremens, radi katere umirajo po navadi najbolj zapuščeni in nepoboljšljivi pijanci. Znanstveno pa je ugotovljeno, da ljubijo alkohol tudi sloni, medvedje, psi in sploh zastopniki bolj razvitih živali. Prav posebno pa ljubijo pivo opice in čuvaji v zooloških vrtovih vedo, da so nekateri sloni tako željni konjaka, ki ga jim dajo, kadar zbolijo, da se mnogokrat le delajo bolne tako, kakor najbolj prevejani simulantje. Neki zoolog pa je poskusil z žuželkami. Vzel je enako število metuljev samec in samic. Dočim samice niso hotele srkati alkohola, so si ga samci dobro privoščili in potem nekaj časa negotovo leteli po zraku in končno popolnoma obnemogli popadali na tla. Samice pa so žalostne krožile nad njimi prav tako, kakor mnogokrat kaka mati joka, ko se vrne pijani oče domov v pohujšanje svojim otrokom in v njeno veliko bol.

Vojake bičajo — toda ne zares. V Angliji namreč kažejo vojakom, kakšne kazni so morali vojaki pretrpeti svoje čase. Ena najbolj pogostih kazni je bila bičanje, s katerim so kaznovali vojake celo za malenkostne prestopke.

Vlom v Sing-Sing

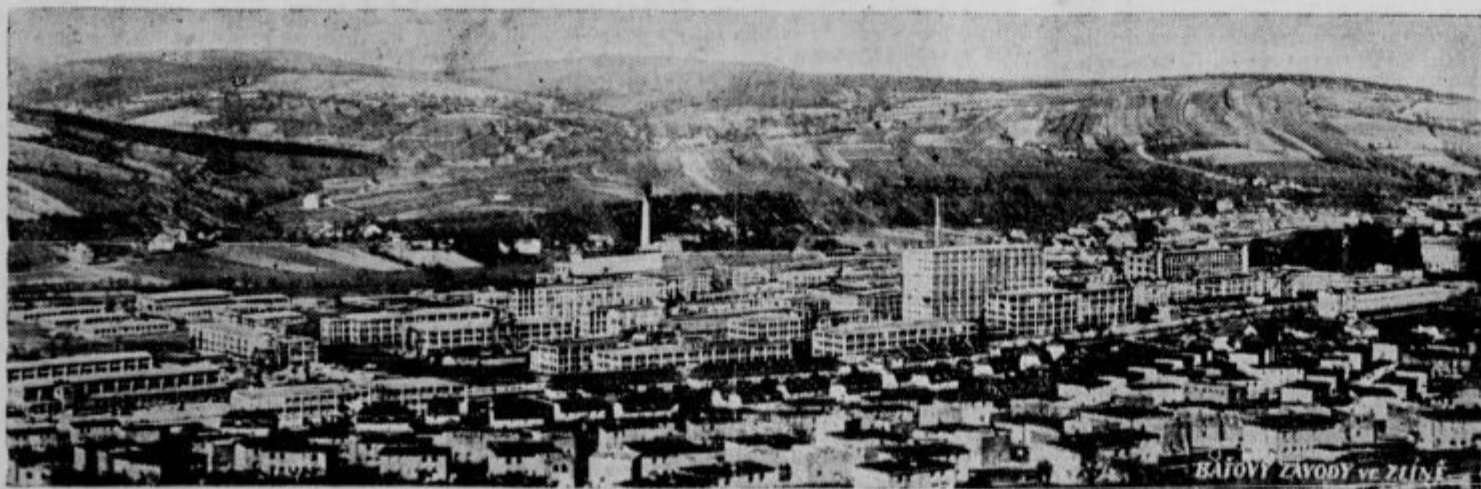
Sing-Sing je največja jetnišnica v Združenih državah Severne Amerike. Iz te velikanske jetnišnice zvezmo pač le malokdaj kaj razveseljivega, še redkeje pa kaj smešnega. Vendar se je pred nedavnim zgodil slučaj, ki je v resnici smešen in kate-remu se zlasti smejejo vsi jetniki. Seveda se mo-razjo smejeti le na skrivaj in v pest, sicer bi jih znala zadeti za ta smeh precejšnja kazen. Zakaj tisti, ki se jezi, tako da bi si najraje populil lase, je sam ravnatelj in guverner velike jetnišnice. Sicer je pa vsa zgodba v resnici smešna, čeprav za rav-natelja jetnišnice ni prijetna in pravzaprav sramotna. Zgodilo se je namreč in sicer v tej najbolj zavarovani in zastraženi jetnišnici, da je nekdo v-lomil v jekleno blagajno v ravnateljevi pisarni in odnesel iz nje majhno vsoto 243 dolarjev. Vsi sle-dovi in druga znamenja kažejo, da si je privoščil to predrznost eden od jetnikov, ki je imel prav po-seben pogum in še precejšnjo mero nagajivosti. Kljub temu, da so natančno preiskali vse ječe ter preiskali tudi vse jetnike, niso našli niti ukrade-nega denarja, niti nobenih znakov, ki bi kazali, kdo od jetnikov si je privoščil to predrznost. Razumljivo je, da je šla ta novica po vseh celicah in da se vsi smejejo osramočenemu ravnatelju.

Onemogla jeza.

Ona: »Tako sem pa jezna, da bi najraje kar škripala z zobmi!«
On (sinčku): »Pojdi, Janezek, in prinesi ma-mici zobe z nočne omarice!«

»Ali je res, da je vaša nova sosedka prava kie-petulja?«

»No, tako hudo pač ni! V resnici ima pa na-vado, da kljub celi plohi besed prav malo pove.«

Pogled na Zlin na Češkem, kjer so ogromne Bafove tovarne. Kakor poročamo na drugem mestu, se je Bafa smrtno ponesrečil, ko je padel z letalom, v katerem se je peljal v Švico.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pletna vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Vsaka beseda 1 Din

Mlad brezposeln fant
izkušen vrtnarstva — išče mesto hišnika ali kakršnokoli službo. Naslov v upravi »Slovenca« štev. 10.391. (a)

Pekovski pomočnik
mlad, išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.378. (a)

Službo dade

Vsaka beseda 1 Din

Služkinja
pridna, poštena in krščanska, popolnoma veča kuharica in gospodinjstva, v starosti 30—40 let — se sprejme s 1. avgustom k trem odraslim osebam. Pogoji dolgoletna sprave. — Naslov v upravi »Slovenca« št. 8000. (b)

Služkinjo
veščo kuharice išče uradniška družina. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sušak« št. 10.388. (b)

Za posečanje
inženirjev, arhitektov, geometrov, podjetij za visoke, nizke in cestne zgradbe, kakor tudi državnih uradov, iščemo po možnosti upokojenega inženirja ali častnika-inženirja z malo kolekcijo tehničnih papirjev. Upokojeni inženirski inženirji imajo prednost. Znanje nemščine potrebno. Obširne ponudbe z navodno referencijo se pošiljajo na »Minerva« d. d., Subotica, poštni predal 104. (b)

Šiviljo

sprejme na dom gostilna Fatur, Večna pot 7. (b)

Kuharico

pridno, pošteno, ki bi opravljala tudi druga hišna dela in ki reflektira na stalno službo, sprejme takoj mala družina okrognega zdravstva na deželi. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Zanesljiva 156« 10.383. (b)

Blagajničarka

ki je zmožna slovenske, nemške in italijanske korespondence, se sprejme. Ponudbe poslati na podružnico »Slov.« v Celju pod »Zmožna« 10.390. (b)

Natakarico

tudi začetnico, katera zna nekaj nemško in šivati — sprejme Ernest Golob, Sv. Trojica v Slov. gor. (b)

Vajenci

Vsaka beseda 1 Din

Učenca

z 2 razr. mešč. šole, po možnosti z oskrbo sprejme železnina Povh, Maribor, Glavni trg. (v)

Učenec ali učenka

z znanjem nemščine — se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Ponudbe na upravo »Slovenca« št. 9383. (v)

Denar

Rešite se dolgov

postavite si lasten dom z brezobrestnim posojilom »Stavne hranilnice in posojilnice«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 15 a. (d)

Zasluzek

Vsaka beseda 1 Din

Zastopnika

(krajevnega), ki govori tudi nemški, sprejemem za prodajo perja proti visoki proviziji v vsakem večjem mestu Slovenije. Pismene ponudbe na Adolf Wolkenstein, Conoplja — Dunavska banovina. (b)

Stanovanja

Vsaka beseda 1 Din

ISČEJO:

Trisobno stanovanje
s kopalnico iščem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. »54« 10.377. (c)

ODDAJO:

Petsobno stanovanje
komfortno se odda takoj ali z avgustom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.387. (c)

Lepo stanovanje

dvosobno takoj oddam v Mostah. Predovičeva ulica 28. Informacije v sosednji hiši št. 30. (c)

Dve vezani sobi

na novo opremljeni, prvo nadstropje, zelo ugodno oddam. Resljeva c. 30. (s)

Opremljeno sobo

lepo, zračno, s posebnim vzhodom, oddam. Cena 250 Din. Naslov v upravi »Slovenca« 10.376. (s)

Čitajte in širite »Slovenca«!

Nakazilo

Proti predložitvi tega nakazila, ki ga izrežite, priobčimo

brezplačno

od 14. do 16. julija 1932 po enkrat vsak na novo naročeni

mali oglas

v obsegu 7 besed (obenem z debelim naslovom). Pri večjih oglasih je za vsako nadaljno besedo doplačati 1 Din. Izvzeti so oglasi z neprimernim besedilom. Nakazilo z naročilom in besedilom se mora poslati naravnost na upravo »Slovenca« v Ljubljani ali Mariboru.

Nakazilo mora vsebovati Vaš natančen naslov, ker je drugače neveljavno!

Ime: _____

Poklic: _____

Bivališče: _____

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

ISČEJO:

Lokal

za čevljarstvo delavnico iščem v prometnem kraju, kjer manjka dobrega čevljarja ali sprejemem tudi službo v večjem podjetju ali v tovarni. Zmožen sem modeliranja, prirobovanja kolekcijskih vzorcev in vseh vrst spodnjih in zgornjih delov. Pismene ponudbe pod šifro »Takoje« št. 10.867. m

ODDAJO:

Lokal

za pisarno ali trgovino oddam takoj ali pozneje. Vprašati: D. Rovšek, fotograf, Kolodvorska 35, n

Svetlo, zračno klet
v velikosti 15 x 5 x 3,5 metrov, takoj oddam. — Vprašati v mesnici M. Krušič, Knezova 37. n

Posestva

Vsaka beseda 1 Din

Več parcel

po ugodni ceni naprodam. Polzeve se pri Oražmu v Mostah pri Ljubljani. (p)

Novozidana hiša

z velikim vrtom naprodam. Potrebno 14.000 Din. — Trgovina Potokar, Ptujška cesta, Tezno, Maribor. (p)

Stavbni svet

7500 m², blizu nove cerkve v Šiški — naprodam. Cena 80 Din za m². Posamezne parcele se ne prodajo. Pismene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »7500/10.218«. (p)

Posestvo

10—25 oralov, v okolici Brezice, Krškega, v bližini železniške postaje, kupim. Ponudbe poslati: Ivica Meštrovič, Zagreb, Samostanska 2a. (p)

Vila

komfortna, nova, v prometnem podeželskem kraju naprodam za 250.000 Din, tudi na hranilno knjižico. Vprašanja na upravo »Slovenca« 10.384. (p)

Hišo

zidano, z opeko krito, električno, vodnjakom, vrtom, njivo, pripravno radi lepe solne lege za letoviščarja, radi selitve takoj prodaja za 45.000 Din Valentin Pogačnik, Zgor. Dobrava 31, pošta Podnart. Ogled samo ob nedeljah. (p)

Auto-motor

Vsaka beseda 1 Din

»PUCH«

motorna kolesa

od 3000 Din dalje, vulkanizira avto-, motorne in dvokolesne plašče po nizki ceni. — Alojzij Ussar, Maribor, Trg Svobode 2. (p)

Prva jugoslov. žična industrija

d. z. o. z. — CELJE

izdeluje luknjaste pločevine iz raznih kovin za vsako industrijsko potrebo in žično pletivo za vrtnice ograje, transportne trake iz žičnega pletiva etc

Telefon 117

Objave

Vsaka beseda 1 Din

V javnih skladiščih

v Ljubljani, Dunajska cesta 33 se bo na javni dražbi prodajalo: 15 t. m. ob 11 pločevinaste plošče ter isti dan ob 15 rabljeno pohištvo ter rabljena trgovska oprava, 18. in 19. t. m. obakrat od 15 dalje rabljeno pohištvo in rabljeni predmeti hišnega gospodinjstva. (o)

»ORAHOL«

varuje polt pred škodljivimi vplivi solca in zraka. Ne samo, da preprečuje bolne otekle, ampak varuje tudi kožni pigment, da se ne pokvari. Solne pege popolnoma izostanejo, barvilo potemjuje in cela polt dobi zdravo, bakreno rjavo barvo. — Pri nakupovanju je treba paziti. Obstoja samo en »Orahol« tovarne RAVE. Cena stekleničici 6 Din v lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

Kupimo

Vsaka beseda 1 Din

Vrednostne papirje

kupuje Komanditna družba M. Jankole. Selenburgova 6/II. (k)

Srebrne krone

stare zlate in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN — Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina. (p)

Moško kolo

kupim. Ponudbe z navodno ceno na upravo »Slovenca« pod šifro »Nizka cena«. (k)

Prodamo

Vsaka beseda 1 Din

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in najceneje trdnosti Karl Prelog, Ljubljana, Zidovska ulica in Stari trg. (l)

Šiške (ježice)

ca. 8000 kg, lepe, suhe, zdrave, po ugodni ceni prodaja Martin Plut, Črnomelj. (l)

Vrtno stole

zložljive, prodaja Tribuč, Glince, Tržaška cesta 6, telefon 2605. (l)

Konfekcija — moda!

Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14, Ljubljana. (l)

Puhasto perje

čisto, čehano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto, belo, gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštnem povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, Illica 82. Kemična čistilnica perja.

Štedilnike

raznih vrst; vrtnice, bal-konske in stopniške ograje, dim. vrata, brzoaparilnike, nudi po najnižjih cenah ključ. podjetje Ciril Podraž, Ig pri Ljubljani.

Nogavice

rokavice, robce, perilo, torbice, kravate, nizke cene, samo pri PETELINC-u Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Novi obrtni zakon

se naroča pri Komanditni družbi M. Jankole — Selenburgova 6/II. (l)

Portland-cement

tovarne Do-je-Mojstrana se dobi po ugodni ceni iz zaloge prodajnega urada tovarne v Javnih skladiščih Ljubljana, Dunajska cesta št. 33. (l)

Otroški voziček

na peresih, dobro ohranjen, naprodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.375. (l)

Obrt

Vsaka beseda 1 Din

Joghurt

sladka smetana (Schlagobers), stolčena, z rdečimi jagodami, izvrstna, se dobi samo v Mlekarni, Dunajska cesta 17 (Mediatova hiša). (l)

Tvrdba A. VOLK

Ljubljana, Resljeva cesta 2a, nudi najceneje vse vrste pletenice moko in druge mlekarske izdelke. Zahtevajte cenik!

Telefon 2059

Premog suha drva Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

Malinovec

pristen, naraven s čistim sladkorjem vkuhan se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI Ljubljana, Dunajska c. 6

Čevlje

zalogo in prodajo prevzamem v Ljubljani. Ponudbe pod »Garancija« štev. 10.044 na upravo. (t)

Posteljne žične vloge

v lesenih ali železnih okvirjih, ter zložljive postelje izdeluje solidno točno po naročilu trdnosti

Pavel Strgulec

Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 Zahtevajte brezplačni cenik!

Krušno moko

in vse mlekarske izdelke vedno sveže dobite pri A. & M. ZORMAN Ljubljana, Stari trg št. 32.

Nakup in prodaja vreč ter jute

M. Grebenc Dunajska 36

Modroce

otomane, divane, fotelje in vse tapetniške izdelke vam nudi najceneje

Ignacij Narobe

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 16 (pri Levu)

DRVA

Trgovina s kurivom Iv. Schumi Dolenjska cesta Telefon 2951

PREMOG

Posteljne mreže

podložene s peresi in navadne, izdeluje najceneje po naročilu trdnosti Alojz Andlovic — Komenskega ulica 34, na Ledini. Sprejemajo se tudi popravila.

VRATNIKI SAMOVEZNICE

J. LAH MARIBOR

Zahvaljujeva

se najtopleje vsem, ki so naju ob prebriski izgubi ljubljene in nad vse draga nam brata, bratrance, vsaka in strica, gosp.

Ignacija Ileršiča

višjega poštnega oskrbnika v pokoju

tolazili, se ga spomnili z molitvijo, obsuli s cvetjem, mu v življenju izkazovali ljubezen in ga spremlili v častnem številu na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujeva č. p. Krizostomu za tolažilne obiske, gosp. dr. Högljerju za požrtvovalno skrb, gg. prijateljem in tovarišem rajnega za ljubezne posete v dolgotrajni bolezni, pevskeemu orkestru društva poštne službenec za ganljivi žalostinki in vsem, prav vsem, ki ste nepozabnemu rajniku kakorkoli izkazali zadnjo čast in ljubav. Bog plačaj vsem tem in onim, ki bodo še molili za njegov dušni pokoj. — Sveta maša zadušnica se bo darovala v četrtek, dne 14. julija ob 9 v franciskanski cerkvi.

Zalujoča sestra FRANČISKA in brat ANTON.

Roland Dorgelès:

Leseni križi

XV.

Ob vrnitvi z Montmartre-a.

Raztreseno smo zrlj na pokrajino. Artois ali Šampanja, Lorena ali Flandrija — za nas petobruce so vse ceste enake, pa naj rasto ob njih brest ali se razprostirajo žitna polja, barja ali vinogradi: po vseh nas spremljata prah ali blato, ko v težavnih pohodih korakamo z odmora v jarke.

S tovarnikov so se zadaj sklanjali vojaki in smeje se kričali »Mekeke! Mekeke!«; njihovo tožeče meketanje se je lovilo v hrum ropotajočih voz in hitelo z njimi. Drugi so zopet peli.

Ta cesta, po kateri je neprestano mrgolelo ljudi, in vedno zopet ljudi, je živela nekako peklensko življenje, tako se mi je zdelo. Menil sem videti v dalji vse te prah dvigajoče dotoke, ki so neizčrpno polnili izsušeno strugo brezimne reke. Kakor prostran Styx je bila ta reka iz kamenja in dima in v njej so počivali, tako se je zdelo, sredi blata naplavljenih razbitin in gnijočih plezavk vsi utopljeni sveta.

Za nami so se gnetle v noč ambulančne barake z običajno pritlikavo: vrtom lesenih križev. Stali so strumno na svojih krednih gomilah, v redih in vrstah, večno pripravljeni za veliko smotro; le malo dalje od njih leže »črni pokavci«, z glavo obrnjeni proti Mekki, in nad njimi stražijo ozke dešice v obliki polumeseca.

Na drugem koncu pokopališča so delali domobranci. Šli smo bliže tjavendan, samo da bi gledali: kopali so grobove. Cel drevored grobov. Ko so nas

opazili, so starine nehali kopati, kakor da bi jih bilo sram. Eden izmed njih nam je, sloneč na lopati, kakor v zadregi pojasnil:

»Povelje je povelje, saj veste... Pred hudo uro je treba vse vnaprej preskrbeti... Zadnjikrat so morali nekateri tri dni čakati; še dobro, da je bilo pozimi.«

Nič nismo odgovorili. Gledali smo naše jame... Prvi se je uprl Sulphart:

»Nak, veste kaj, to je pa že od sile... Da nam gredo kazat tak-le kino prav zdaj, ko se vračamo v vražji ples, nak, to je preneumno!«

In opazivši poveljnika, ki je prijezdil spodaj mimo, je stekel naravnost k njemu. Komaj smo imeli čas videti, kako se je vzhval v »pozor« in izpregovoril par besed, ko je bil konj že na pobočju. Zaripel od jeze je poveljnik zarjul nad prepalimi starinami:

»K hudiču z vami!... Poberite se ali pa vas dam po mojih fantih z brcami v... segnati odtod... Kdo vam je to ukazal?... Pri priči povejte, kdo vam je dal tako povelje!...«

Lopatarji so izginili, kakor bi mignil in popustili orodje; ostal je samo visok možakar, ki je s povešeno glavo poslušal in ogledoval svoje noge, katerih se je na debelo držala prst.

»Ali ste gluhi?... Vedeti hočem, kdo vam je ukazal to delo.«

»Saj to ni nič slabega, gospod major,« je jecljal in meketal možanec kakor stara koza. »Meni se to delo ne zdi nerodno, ker sem ga vajen: v civilu sem grobar, v Priure-sur-Claise, Mézières.«

Pri tem si je s prsteno roko ves čas vlekel modro bluzo nizdol, kakor da bi si jo hotel potegniti čez trebuh. Ta preproščina je poveljnika razorožila; po-

gledal ga je z nekakim jeznim sočutjem.

»Idi svojo pot...« mu je dejal in skomizgnil z rameni... »Stvar bom uredil sam.«

Pustivši konja na mestu, je odšel v lazaret, izpred katerega je par bolničarjev opazovalo prizor, zvijajoč obveze.

Nekam pobiti in brez običajnih šal smo se vrnili k tovarišem, ki so se v tem spravili nad svoje krušnike. Jedli smo v majhnih skupinah, ki so bile vedno enako sestavljene: kdor je dobival od doma velike zavojke, je jedel skupaj s tistimi, ki so dobivali enako velike; majhne pošiljke so jedle z majhnimi pošiljkami, in tisti, ki od doma niso nič dobivali, so jedli sami zase in zlagali svoj drobšč, da si kupijo liter vina. Najbolj navihani so se držali Gilberta, dobro vedoč, da »ni gledal« na malenkost in je rad delil svoje konzerve s tovariši, ki so jim presedali večni makaroni.